

PJ 2018/173**RECHTBANK OOST-BRABANT**

13 september 2018, nr. 6532882 CV EXPL 17-9047

(Mr. B.C.W. Geurtsen-van Eeden)

m.nt. mr. T. Huijg

Art. 6:253 BW; art. 23, 25 PW

ECLI:NL:RBOBR:2018:4438

De oud-werknemers hebben geen zelfstandig recht op bijstorting, noch middels incorporatie noch middels aanvaard derdenbeding.

De oude bijstortafspraken in de inmiddels vervallen uitvoeringsovereenkomst gelden niet (nog) ongewijzigd tussen de 3 oud-werknemers en hun voormalige werkgever Mebin. Allereerst: die oude bijstortafspraken zijn niet middels incorporatie onderdeel geworden van hun pensioenovereenkomst met Mebin. Ook het beroep op een aanvaard derdenbeding in de uitvoeringsovereenkomst slaagt niet, mede omdat het fonds de daarin vervatte bijstortafpraak louter heeft bedongen ten behoeve van zijn eigen vermogen (het collectief).

[Eiser 1] t/m [eiser 4], wonende te [woonplaats], eisers, gemachtigde: mr. A.W. van Leeuwen, advocaat te Rotterdam,

tegen

Mebin B.V., te 's-Hertogenbosch, gedaagde, gemachtigde: mr. E. Lutjens, advocaat te Amsterdam.

1 Het verloop van het geding

- 1.1. Dit blijkt uit het volgende:
 - a. de dagvaarding, met 10 producties;
 - b. de conclusie van antwoord, met 18 producties;
 - c. het vonnis van 8 februari 2018, waarin door de kantonrechter een comparitie van partijen is bepaald;
 - d. de comparitie van partijen, die heeft plaatsgevonden op 18 juni 2018, ten behoeve waarvan eisers nog 3 producties in het geding hebben gebracht (genummerd 11 tot en met 13), evenals Mebin (genummerd 19 tot en met 21) die zowel aan de rechtbank als aan partijen zijn toegezonden.
- 1.2. Tijdens de comparitie van partijen hebben partijen hun standpunten nader toegelicht, waarbij de gemachtigden van eisers en Mebin gebruik hebben gemaakt van pleitaantekeningen. De griffier heeft aantekeningen gemaakt van hetgeen is besproken. Ten slotte is vonnis bepaald.

2 De vaststaande feiten***De pensioenregeling bij Mebin***

2.1. Mebin had een eigen pensioenregeling voor haar werknemers die niet vielen onder een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds. De uitvoering van deze pensioenregeling was tot 1 januari 2015 ondergebracht bij Pensioenfonds Enci. Hierna zijn de pensioenen ondergebracht bij Nationale Nederlanden. Het pensioenfonds Enci is in 2016 geliquideerd.

2.2. In zowel de arbeidsovereenkomst als in de aanvullende arbeidsvoorwaarden van Mebin met haar werknemers stond enkel een verwijzing naar het pensioenfonds Enci. De arbeidsovereenkomst en de aanvullende arbeidsvoorwaarden zelf bevatten geen bepalingen over de inhoud van de pensioenregeling. In bepaling 7.2. van de aanvullende arbeidsvoorwaarden wordt voor de inhoud van de pensioenregeling van Pensioenfonds Enci verwezen naar de statuten en het reglement van Pensioenfonds Enci. De inhoud van de voor Mebin en haar werknemers geldende pensioenregeling is hierdoor bepaald door het pensioenreglement en de statuten van het pensioenfonds Enci.

2.3. Voor deze procedure zijn de volgende pensioenreglementen van belang:

Het pensioenreglement B (geldig vanaf 1983 tot 1 januari 2006);

Het pensioenreglement 2006, in werking getreden op 1 januari 2006;

Het pensioenreglement 2007, in werking getreden op 1 januari 2007, dat wat betreft inhoud gelijk is aan pensioenreglement 2006 en enkel nieuwe, aan de Pensioenwet aangepaste terminologie bevat. De bevoegdheid tot wijziging van het pensioenreglement had Pensioenfonds Enci op grond van artikel 12 lid 3 van de statuten 2004, dat luidt als volgt:

“Het algemeen bestuur is bevoegd de pensioenreglementen te wijzigen. Indien een dergelijke wijziging financiële consequenties heeft voor de deelnemers, de gewezen deelnemers of de vennootschappen is de goedkeuring vanuit het arbeidsvoorwaardenoverleg vereist. (...) met betrekking tot het pensioenreglement B en het Vroegpensioenreglement Mebin (...) wordt uitgegaan van het bij Mebin B.V. (...) van toepassing zijnde (aanvullend) arbeidsvoorwaardenoverleg.”

Met betrekking tot de wijziging van het pensioenreglement B, heeft Mebin instemming gevraagd en gekregen van de ondernemingsraad.

2.4. Als belangrijkste verschillen tussen pensioenreglement B en pensioenreglement 2006 kunnen worden genoemd:

Het pensioenreglement B: Het pensioenreglement 2006:
(voorwaardelijk) eindloonregeling middelloonregeling
opbouwpercentage 1,75% opbouwpercentage 2,1%
franchise € 19.704 franchise € 14.000

De pensioenregeling 2006 heeft derhalve een ander karakter (middelloon versus eindloon), een hoger opbouwpercentage en een lagere franchise. Dit betekent dat over een groter deel van het salaris pensioen wordt opgebouwd (pensioen wordt alleen opgebouwd over het salaris boven de franchise).

Op deze gewijzigde pensioenregeling volgde een daarop aangepaste nieuwe gewijzigde uitvoeringsovereenkomst, hierna aangeduid als “uitvoeringsreglement 2006”.

2.5. Vanaf 1 januari 2006 is het pensioenreglement 2006 bepalend, ook voor zover het de vòòr 1 januari 2006 opgebouwde aanspraken betreft. In artikel 27 van Pensioenreglement 2006 is in lid 3 daarover de volgende overgangsbepaling opgenomen:

“De tot en met 31 december 2005 op basis van het op dat moment geldende pensioenreglement opgebouwde afspraken op levenslang ouderdomspensioen, tijdelijk ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen van de deelnemers in het op 1 januari 2006 in werking tredende pensioenreglement, worden omgezet in aanspraken op ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen op basis van dit reglement”.

Over de omzetting van de aanspraken naar pensioenreglement 2006 zijn alle belanghebbenden geïnformeerd met de mededeling dat behoudens schriftelijk tegenbericht hiermee ingestemd zou worden. Geen van de eisers heeft geprotesteerd.

2.6. Voor de financiering van de pensioenen verwijzen zowel pensioenreglement B als pensioenreglement 2006 naar de tussen de werkgever en Pensioenfonds Enci gesloten uitvoeringsovereenkomst. In deze procedure zijn twee uitvoeringsovereenkomsten relevant, namelijk de uitvoeringsovereenkomst 1995 (vervallen op 1 januari 2006) en de uitvoeringsovereenkomst 2006 (van kracht vanaf 1 januari 2006). Deze regelingen hebben beide een geheel andere financieringsmethodiek.

2.7. De uitvoeringsovereenkomst 1995 was gebaseerd op de betaling van koopsommen. Koopsommen voor het inkopen van de pensioenaanspraken over het lopende jaar, de zogenaamde koopsommen coming-service (artikel 3 lid 2 onder a), en de koopsommen voor het inkopen van de pensioenaanspraken over verstreken jaren, de zogenaamde koopsommen back-service (artikel 3 lid 2 onder b). De aanzuiveringsplicht van Mebin stond als volgt vermeld in artikel 3 lid 3:

“Ingeval de Vrije reserve van het pensioenfonds voor de deelnemende bedrijven aan de Pensioenregeling ‘B’ op 31 december van enig jaar, nadat alle financiële mutaties over dat jaar hebben plaatsgevonden en de bijdragen van de deelnemende bedrijven aan de pensioenregeling ‘B’ als bedoeld in het tweede lid zijn ontvangen, daalt beneden een door het Algemeen Bestuur van het pensioenfonds vast te stellen percentage van de totale voorziening pensioenverplichtingen van de deelnemende bedrijven aan de pensioenregeling ‘B’ per dat tijdstip, dan zal het bedrag waarmee bedoelde vrije reserve daalt beneden bedoelde grens door de deelnemende bedrijven aan de pensioenregeling ‘B’ naar rato van hun bijdragen als

bedoeld in lid 2 worden aangezuiverd. Het bedrag tot aanzuivering als bedoeld in de eerste volzin zal in enig jaar niet meer zijn dan 15% van de totale bijdrage als omschreven in lid 2.”

2.8. De Uitvoeringsovereenkomst 2006 is geënt op de Pensioenwet en kent de kostendekkende premie met onderdelen die voor buffervorming bij het pensioenfonds zijn bestemd als bedoeld in artikel 128 Pensioenwet. Hierin is de gehele financiering anders opgezet. In artikel 10 Uitvoeringsovereenkomst 2006 is opgenomen dat Mebin als werkgever herstellpremie kan betalen indien dat onderdeel is van de herstelmaatregelen die het pensioenfonds in onderdekking vaststelt. Er is geen verplichting meer aanwezig om een extra bijdrage te betalen.

Achtergrond vordering

2.9. Het Pensioenfonds Enci voldeed vanaf eind 2008 niet meer aan de in de Pensioenwet gestelde vereisten omtrent een minimaal vereist eigen vermogen. Er was sprake van een dekkingstekort als bedoeld in artikel 131 en 140 Pensioenwet. Op 1 april 2009 heeft Pensioenfonds Enci vanwege dit dekkingstekort een herstelplan ingediend bij De Nederlandse Bank. De dekkingsgraad was in 2008 gedaald van 127,2% tot 93,1%. Het streven was dat Pensioenfonds Enci eind 2013 de minimale dekkingsgraad van 105% zou halen. Eind 2011 bedroeg de dekkingsgraad echter 91,5%, waardoor per 1 april 2013 een korting van 6,9% op de pensioenaanspraken en –rechten is doorgevoerd en per 1 april 2014 wederom een korting is toegepast van 3,9%. Door latere verhogingen van de pensioenen met 4,1% en 0,13% is de nettokorting 6,57%.

De rechtspositie van eisers

2.10. Eiser sub 1, hierna aangeduid als “[eiser 1]”, is op 1 januari 2008 in dienst getreden van Enci Holding. Voorheen had [eiser 1] een arbeidsovereenkomst met Mebin, die is geëindigd tegen 31 december 2007.

2.11. Eiser sub 2, hierna aangeduid als “[eiser 2]”, is in dienst getreden op 1 april 1966. Hij werd deelnemer van Pensioenfonds Enci vanaf 1 maart 1971. Per 1 maart 2011 is zijn dienstverband geëindigd in verband met zijn pensionering.

2.9. Eiser sub 3, hierna aangeduid als “[eiser 3]”, is op 20 augustus 1962 in dienst getreden bij (een rechtsvoorganger van) Mebin. Vanaf 18 februari 1972 is hij deelnemer geworden van Pensioenfonds Enci. Zijn dienstverband is per 1 april 2007 beëindigd in verband met een overbruggingsregeling waarbij de opbouw van zijn pensioen is voortgezet totdat hij in februari 2012 de 65-jarige leeftijd heeft bereikt.

2.12. Eiser sub 4, hierna aangeduid als “[eiser 4]”, heeft vanaf 1 augustus 1988 bij Befu B.V. (Betonmortelfabriek Utrecht) gewerkt, een joint venture van Mebin en KWS B.V. heeft vanaf 1 maart 2005 voor Mebin gewerkt als districtsadministrateur, waarbij hij op de loonlijst van Befu B.V. is blijven staan. Per 1 januari 2008 is [eiser 4] formeel in loondienst getreden van Mebin. Met betrekking tot zijn pensioen is per brief van 14 januari 2008 het volgende aan [eiser 4] medegedeeld:

“(…)

– Pensioen

Per bovengenoemde datum zal uw pensioen ondergebracht worden bij het Enci-pensioenfonds. Hierover heeft u inmiddels uitleg ontvangen. Indien u voor uw eigen rekening vrijwillig bij Pensioenfonds Enci een ANW-hiaatverzekering wenst af te sluiten, dient u dit zo spoedig mogelijk door te geven (...).”

3 Het geschil

3.1. Eisers vorderen, voor zoveel mogelijk uitvoerbaar bij voorraad, te verklaren voor recht dat:

- a. Mebin de met eisers gesloten pensioenovereenkomsten dient na te komen en aldus dient te voldoen aan het in artikel 3 lid 3 van de Uitvoeringsovereenkomst 1995 bepaalde; dat wil zeggen dat zij het vanaf ultimo 2008 ontstane dekkingstekort dient aan te zuiveren conform het in artikel 3 lid 3 van de Uitvoeringsovereenkomst 1995 bepaalde, door de verschuldigde bedragen te storten bij Nationale-Nederlanden; de omvang van de bedragen dient te worden vastgesteld door een te benoemen actuaaris, een en ander vermeerderd met de wettelijke rente over die bedragen vanaf de datum dat die bedragen opeisbaar zijn, althans vanaf de dag der dagvaarding tot aan de dag der algehele voldoening; en
- b. Mebin alle schade, nader op te maken bij staat, die eisers hebben geleden en nog lijden als gevolg van het feit dat hun pensioenaanspraken en –rechten vanaf 1 april 2013 en 1 april 2014 (te veel)

zijn gekort dient te vergoeden, een en ander vermeerderd met de wettelijke rente vanaf de dag dat de schade is geleden, althans vanaf 22 oktober 2015, althans vanaf een redelijke datum na 8 oktober 2015 tot aan de dag der algehele voldoening;

met veroordeling van Mebin in de kosten van dit geding.

3.2. Eisers leggen aan hun vordering, kort weergegeven, ten grondslag dat zij onverkort aanspraak kunnen maken op nakoming van het pensioenreglement B en de daarin geïncorporeerde uitvoeringsovereenkomst 1995. Mebin is mitsdien gehouden alsnog bijstortingen te verrichten, zoals vastgelegd in de Uitvoeringsovereenkomst 1995, alsmede de schade te vergoeden die eisers hebben geleden als gevolg van het feit dat de bedoelde bijstortingen niet (tijdig) zijn verricht.

3.3. Mebin heeft gemotiveerd verweer gevoerd. Daarop zal, voor zover van belang, bij de beoordeling van het geschil nader worden ingegaan.

4 De beoordeling

4.1. Eisers hebben Mebin gedagvaard in verband met een geschil over de nakoming van hun pensioenovereenkomst met Mebin.

Eisers vorderen nakoming en betaling van bedragen op grond van de per 31 december 2005 geëindigde uitvoeringsovereenkomst 1995. Meer in het bijzonder vorderen zij nakoming van de in de uitvoeringsovereenkomst 1995 in artikel 3 lid 3 omschreven verplichting tot het aanzuiveren van de vrije reserve in het pensioenfonds, zoals opgenomen in rechtsoverweging (r.o.) 2.4.

De achtergrond van de vordering van eisers is dat het Pensioenfonds Enci in de jaren 2013 en 2014 een korting op de pensioenaanspraken en –rechten jegens haar pensioen-gerechtigden (waaronder eisers) heeft moeten toepassen (zie r.o. 2.5.).

4.2. Eisers voeren als grondslag voor hun vordering twee stellingen aan, te weten:

1. de in de uitvoeringsovereenkomst 1995 neergelegde bijstortingsverplichting maakt deel uit van de pensioenovereenkomst door (statische) incorporatie; en
2. de (oud-)deelnemers, onder wie eisers, zijn krachtens een derdenbeding partij bij de in de uitvoeringsovereenkomst 1995 neergelegde bijstortingsverplichting.

Deze twee stellingen van eisers worden door Mebin betwist.

4.3. Bij de beoordeling van de betwiste stellingen zijn de volgende omstandigheden van belang. Bij de uitleg van een pensioenovereenkomst komt betekenis toe aan de wijze waarop in het concrete geval is vormgegeven aan de volgende driepartijenverhouding:

1. de pensioenovereenkomst die wordt gesloten tussen de werkgever en de werknemer, waarin is vastgelegd wat zij zijn overeenkomen met betrekking tot pensioen;
2. de uitvoeringsovereenkomst, zijnde de overeenkomst tussen een werkgever en de pensioenuitvoerder over de uitvoering van een of meer pensioenovereenkomsten;
3. het pensioenreglement, de door de pensioenuitvoerder opgestelde regeling met betrekking tot de verhouding tussen de pensioenuitvoerder en de deelnemer.

In de arbeidsovereenkomst en de aanvullende arbeidsvoorwaarden van Mebin met haar werknemers wordt voor de inhoud van de pensioenregeling verwezen naar het pensioenreglement en de statuten van de pensioenuitvoerder, te weten Pensioenfonds Enci. De verwijzing in de arbeidsovereenkomst/aanvullende arbeidsvoorwaarden en de inhoud van het pensioenreglement vormen dus de pensioenovereenkomst. Zodoende is sprake van incorporatie van het pensioenreglement en van de (relevante onderdelen van de) statuten in de pensioenovereenkomst. Dit betekent onder meer dat wanneer het pensioenfonds gebruik kan maken van een in zijn statuten opgenomen eenzijdig wijzigingsbeding, tevens de pensioenovereenkomst kan wijzigen. Dit zou dan eveneens tot wijziging van de uitvoeringsovereenkomst moeten leiden (deze moet immers de pensioenovereenkomst reflecteren) en wel zonder dat individuele instemming van de deelnemer ten aanzien van de specifieke wijziging is vereist. De deelnemer heeft met het aangaan van de arbeidsovereenkomst (gegeven die incorporatie) immers de mogelijkheid tot eenzijdige wijziging van de pensioenovereenkomst en van de uitvoeringsovereenkomst geaccepteerd, althans heeft daar kennis van genomen.

De bevoegdheid om gebruik te maken van een eenzijdig statutair wijzigingsbeding kan (enkel) worden beperkt indien het pensioenfonds misbruik zou maken van deze bevoegdheid of als de uitoefening van die bevoegdheid in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn. Zie Hoge Raad 6 september 2013, ECLI:NL:HR:2013:CA0566, r.o. 4.1.4.)

4.4. Met inachtneming van hetgeen hiervoor is overwogen zal de kantonrechter hierna ingaan op de door eisers onder 4.2. aangevoerde stellingen.

Maakt de in de uitvoeringsovereenkomst 1995 neergelegde bijstortingsverplichting deel uit van de pensioenovereenkomst door (statische) incorporatie?

4.5. Eisers baseren hun stelling dat de in de uitvoeringsovereenkomst 1995 neergelegde bijstortingsverplichting is geïncorporeerd in hun pensioenovereenkomst op de formulering van artikel 13 lid 1 van het pensioenreglement 2006 die luidt als volgt:

“1. Met inachtneming van de tussen de stichting en de werkgever gesloten overeenkomst (onderstreping kantonrechter), welke ter inzage ligt bij de stichting, worden de kosten van de pensioenregeling door de werkgever en de deelnemers gezamenlijk gedragen. De deelnemersbijdrage wordt door de werkgever in maandelijkse termijnen op het salaris ingehouden.”

Volgens eisers gaat het om een specifieke (uitvoerings)overeenkomst, namelijk de “gesloten” overeenkomst en is er dus sprake van een statische incorporatie van de uitvoeringsovereenkomst 1995 in hun pensioenovereenkomst, waarvan de neergelegde bijstortingsverplichting deel uitmaakt.

4.6. Mebin stelt dat eisers geen beroep meer kunnen doen op nakoming van de uitvoeringsovereenkomst 1995 omdat die niet meer bestaat en zag op een pensioenregeling die niet meer bestaat (pensioenreglement B). Daarbij komt nog dat deze overeenkomst een heel ander karakter had (eindloon versus middelloon), een lager opbouwpercentage en een hogere franchise. De geheel nieuwe pensioenregeling 2006 die voldeed aan de eisen van de Pensioenwet, diende een daarop aangepaste nieuwe gewijzigde uitvoeringsovereenkomst mee te brengen.

Verder verwijst Mebin naar artikel 27 van Pensioenreglement 2006 waar in lid 3 de volgende overgangsbepaling opgenomen:

“De tot en met 31 december 2005 op basis van het op dat moment geldende pensioenreglement opgebouwde aanspraken op levenslang ouderdomspensioen, tijdelijk ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen van de deelnemers in het op 1 januari 2006 in werking tredende pensioenreglement, worden omgezet in aanspraken op ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen op basis van dit reglement.”

Hiermee is vastgelegd dat Pensioenreglement 2006 ook van toepassing is op de onder Pensioenreglement B verworven aanspraken.

4.7. De kantonrechter stelt voorop dat voor de uitleg van de bepalingen van het pensioenreglement heeft te gelden dat in beginsel de bewoordingen daarvan, gelezen in het licht van de gehele tekst van het reglement, van doorslaggevende betekenis zijn. Het komt aan op de objectieve betekenis die naar objectieve maatstaven volgt uit de bewoordingen waarin het reglement is gesteld. Bij deze uitleg kan onder meer acht worden geslagen op de aannemelijkheid van de rechtsgevolgen waartoe de onderscheiden, op zichzelf mogelijke tekstinterpretaties zouden leiden.

Tussen partijen is niet in geschil dat het Pensioenreglement 2006 vanaf 1 januari 2006 op hen van toepassing is. Eisers maken *daarnaast* aanspraak op de in de uitvoerings-overeenkomst 1995 neergelegde bijstortingsverplichting. Zij doen dit op basis van de formulering van het hierboven geciteerde artikel 13 lid 1 van het Pensioenreglement 2006 (zie rechtsoverweging 4.3.1.). De woorden “gesloten overeenkomst” zouden enkel kunnen duiden op de uitvoeringsovereenkomst 1995, aldus eisers.

De kantonrechter volgt eisers hierin niet. Het woord “gesloten” kan immers eveneens duiden op de uitvoeringsovereenkomst 2006 die ingevolge artikel 14 lid 1 uitvoerings-overeenkomst 2006 met terugwerkende kracht (eveneens) in werking is getreden op 1 januari 2006, dus tegelijkertijd met Pensioenreglement 2006, en zoals bepaald in de tweede zin van hetzelfde artikel 14 lid 1 “*als zodanig alle eerdere tussen de Werkgever en de Stichting gesloten overeenkomsten vervangt*”. Naar het oordeel van de kantonrechter volgt uit deze bepaling dat de uitvoeringsovereenkomst 1995 op 1 januari 2006 is vervangen door de uitvoeringsovereenkomst 2006.

De formulering van artikel 13 lid 1 van het pensioenreglement 2006, gelezen in het licht van de tekst van het daaropvolgende artikel 14 lid 1, geeft naar het oordeel van de kantonrechter geen ruimte voor een contractueel-automatische doorwerking van de in de uitvoeringsovereenkomst 1995 neergelegde bijstortingsverplichting in de pensioenovereenkomst, zoals bepleit door eisers. De tekstinterpretatie van eisers dat uit de bewoordingen “gesloten overeenkomst” volgt dat sprake is van een statische incorporatie van (één specifiek beding uit) de uitvoeringsovereenkomst 1995, is – gelezen in het licht van de geheel vernieuwde pensioenregeling die voldeed aan de eisen van de op handen zijnde Pensioenwet – niet juist, gelet ook op de (hierna genoemde) rechtsgevolgen waartoe deze bepleite tekstinterpretatie

zou leiden. Overigens valt eisers standpunt dat èn het pensioenreglement 2006 van hun pensioenovereenkomst deel uit maakt èn ook pensioenreglement B (althans één specifiek beding uit dat reglement) moeilijk te rijmen met de voorgestane statische incorporatietheorie. Als eisers al in die theorie zouden moeten worden gevolgd (wat niet het geval is) dan zou de logische conclusie zijn dat alleen pensioenreglement B is geïncorporeerd.

4.8. Los van hetgeen is overwogen in r.o. 4.7., is het naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar om naast de voordelen die eisers onder de werking van (en in aanloop naar) de uitvoeringsovereenkomst 2006 ten deel zijn gevallen, tevens aanzuivering te vorderen uit de oude uitvoeringsovereenkomst 1995.

Uit het door Mebin overgelegde overzicht van premie volgens de uitvoeringsovereenkomst 1995 versus uitvoeringsovereenkomst 2006 (productie 11 bij conclusie van antwoord) blijkt immers dat Mebin onder de werking van de uitvoeringsovereenkomst 2006 meer kostendekkende premie heeft betaald dan onder de uitvoeringsovereenkomst 1995 het geval zou zijn geweest, ook indien de bijstortingsplicht hierbij wordt betrokken. Nadat eisers ter zitting vraagtekens hadden gezet bij dit overzicht (omdat hierin een fictieve premie vanaf 2006 is opgenomen waarbij rekening is gehouden met buffers, terwijl voorheen premie is betaald zonder dat rekening is gehouden met buffers) heeft Mebin genoegzaam toegelicht dat vóór 2006 sprake was van een zodanig hoge dekkingsgraad, dat buffervorming niet nodig was. Bovendien is door Enci Holding in de aanloop naar de uitvoeringsovereenkomst 2006 tweemaal een substantiële, onverplichte extra bijstorting gedaan, mede ten behoeve van de werknemers van Mebin.

Aanzuivering enkel en alleen ten gunste van eisers volgt bovendien niet uit de uitvoeringsovereenkomst, is strijdig met de regel dat een pensioenfonds een financieel geheel is en is niet in lijn met het Nederlandse stelsel van arbeidsvoorwaardelijke pensioenen, dat is gebaseerd op collectiviteit en solidariteit.

De kantonrechter deelt ook om die reden het standpunt van Mebin in deze, dat eisers niet slechts op één onderdeel van de uitvoeringsovereenkomst 1995, de bijstortingsplicht, aanspraak kunnen maken en verder het regiem van de uitvoeringsovereenkomst 2006 kunnen genieten. Met recht voert Mebin aan dat de uitvoeringsovereenkomsten elk op zichzelf een samenhangend pakket vormen. De bijstortingsplicht die was opgenomen in de uitvoeringsovereenkomst 1995 was verbonden aan het begrip vrije reserve, dat niet meer voorkomt. Het was tevens gelinkt aan een totaal andere financieringsmethodiek dan de uitvoeringsovereenkomst 2006 met kostendekkende premie. De bijstortingsplicht waarop eisers thans aanspraak maken, dient derhalve uitgelegd en toegepast te worden in het kader van de uitvoeringsovereenkomst 1995 als geheel.

4.9. Eisers stellen zich tevens op het standpunt dat het schrappen van de bijstortingsverplichting de op de pensioenovereenkomst gebaseerde rechten van de (oud-)deelnemers heeft aangetast en dat dit niet zomaar kan. Ook op die grond is de bijstortingsverplichting onderdeel geworden van de pensioenovereenkomst, aldus eisers.

Mebin betwist dat de bijstortingsverplichting zomaar is geschrapt. Mebin en Pensioenfonds Enci zijn rechtsgeldig een andere uitvoeringsovereenkomst overeengekomen die van kracht is geworden op 1 januari 2006. Hierbij is de voorgaande uitvoeringsovereenkomst vervallen. Eisers hebben niet de nietigheid of vernietigbaarheid van deze nieuwe overeenkomst ingeroepen. Verder zou Mebin pas een verplichting tot bijstorting hebben, nadat Pensioenfonds Enci het bedoelde percentage zoals bepaald in artikel 3 lid 3 uitvoeringsovereenkomst 1995 zou hebben vastgesteld en dat is niet gebeurd. Bovendien heeft Mebin meer premie betaald dan onder uitvoeringsovereenkomst 1995 het geval zou zijn geweest, aldus Mebin.

4.10. De kantonrechter stelt voorop dat ten tijde van de totstandkoming van pensioenreglement 2006 de Pensioenwet nog niet van toepassing was. Op dat moment was de Pensioen en Spaarfondsenwet (hierna: PSW) nog van kracht. Ook artikel 27 lid 7 Wet op de Ondernemingsraden (WOR), waarop eisers een beroep hebben gedaan, was ten tijde van de totstandkoming van het pensioenreglement 2006 nog niet van toepassing.

De overgangsbepalingen als geformuleerd in artikel 27 van Pensioenreglement 2006 golden derhalve als uitgangspunt toen de Pensioenwet nog niet in werking was getreden. De statutaire bevoegdheid tot wijziging van het pensioenreglement is geïncorporeerd in de pensioenovereenkomst. Bovendien heeft Mebin instemming gevraagd van de ondernemingsraad en gekregen voor de wijziging van het pensioenreglement.

Verder is gesteld noch gebleken dat Pensioenfonds Enci misbruik heeft gemaakt van zijn statutaire bevoegdheid tot wijziging van het pensioenreglement of dat de uitoefening van die bevoegdheid in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn.

Eisers hebben in dit verband aangevoerd dat Mebin stiekem de bijstortingsverplichting heeft geschrapt, omdat zij enkel de vervanging van de eindloonregeling naar de middelloonregeling heeft toegelicht aan de ondernemingsraad en de medewerkers.

Mebin heeft gemotiveerd betwist dat er sprake was “stiekeme uitsluiting”.

Mebin heeft ter zitting verklaard dat de financiering wel degelijk aan de orde is geweest in de voorlichtingsbijeenkomsten en is genoemd in de voorlichtingsbrieven aan de werknemers. Voor iedere werknemer die niet onder de CAO viel, dus ook voor eisers, zijn individuele berekeningen gemaakt. Destijds waren kortingen niet zozeer aan de orde dus de financieringsproblematiek was – in tegenstelling tot het wegvallen van het prepensioen en de wijziging van eindloon naar middelloon – niet zo'n in het oog springend item. De gewijzigde financieringsafspraken tussen Mebin en Pensioenfonds Enci zullen wellicht minder aandacht hebben gekregen en hebben gevraagd in de voorlichting. Echter, dat sprake is geweest van tactisch verzwijgen of stiekem afschaffen van de bijstortingsverplichting met het doel de op de pensioenovereenkomst gebaseerde rechten van de (oud-)deelnemers aan te tasten, hebben eisers onvoldoende onderbouwd.

Zijn de (oud-)deelnemers, onder wie eisers, krachtens een derdenbeding partij bij de in de uitvoeringsovereenkomst 1995 neergelegde bijstortingsverplichting?

4.11. De kantonrechter beantwoordt deze vraag – mede bezien in het licht van het vorenstaande – ontkennend. De uitvoeringsovereenkomst 1995 waarvan de bijstortingsverplichting onlosmakelijk deel uitmaakte, is op 1 januari 2006 immers komen te vervallen, zodat eisers hierop geen aanspraak (meer) kunnen maken. De vordering van eisers is dus evenmin op deze grondslag toewijsbaar.

Overigens oordeelt de kantonrechter los hiervan, dat de in de uitvoeringsovereenkomst 1995 neergelegde bijstortingsverplichting zich niet kwalificeert als derdenbeding.

Daartoe oordeelt de kantonrechter redengevend dat de pensioenuitvoerder een bijstortingsverplichting in eerste instantie ten behoeve van zijn eigen vermogen bedingt. Het is dus niet op de individuele deelnemer gericht maar op het collectief. Het belang voor de deelnemer is op zichzelf onvoldoende om een zelfstandig vorderingsrecht voor de deelnemer, en daarmee een derdenbeding ten laste van de werkgever, aan te nemen.

4.12. Slotsom is dat Mebin niet gehouden is alsnog bijstortingen te verrichten, zoals vastgelegd in de Uitvoeringsovereenkomst 1995 en dat de vorderingen van eisers worden afgewezen.

4.13. Nu de vorderingen van eisers op grond van het voorgaande al integraal worden afgewezen, kunnen de formele rechtsposities van eisers afzonderlijk (op grond waarvan Mebin ongegrondverklaring van de vordering van [eiser 1] en [eiser 4] heeft verzocht) buiten beschouwing worden gelaten.

4.14. Eisers zullen, als de in het ongelijk gestelde partij, worden veroordeeld in de proceskosten als hierna te melden.

De gevorderde hoofdelijke veroordeling van eisers dient als ongegrond te worden afgewezen. Er bestaat gebondenheid voor gelijke delen, tenzij uit de wet, gewoonte of rechtshandeling iets anders voortvloeit. Gesteld noch gebleken is dat van een dergelijke uitzondering op vorenbedoelde hoofdregel sprake is.

4.15. De gevorderde veroordeling in de nakosten is in deze procedure toewijsbaar voor zover deze kosten op dit moment kunnen worden begroot. De nakosten zullen worden toegewezen zoals in de beslissing is vermeld.

5 De beslissing

De kantonrechter:

wijst de vordering van eisers af;

veroordeelt eisers in de kosten van de procedure, aan de zijde van Mebin tot op heden begroot op € 1.000,00 als bijdrage in het salaris van de gemachtigde (niet met btw belast);

veroordeelt eisers in de kosten die na dit vonnis ontstaan, begroot op € 100,00 als bijdrage in het salaris van de gemachtigde (niet met btw belast);

verklaart dit vonnis, voor wat betreft de proceskostenveroordeling en de nakosten, uitvoerbaar bij voorraad.

Noot

In deze zaak claimen vier voormalige werknemers dat hun oud-werkgever Mebin bijstort. Zij baseren dat – ten eerste – op hun pensioenovereenkomst, stellende dat de pensioenovereenkomst het pensioenreglement incorporeert, dat het pensioenreglement weer de bijstortverplichting uit de uitvoe-

ringsovereenkomst incorporeert en dat zij niet akkoord zijn gegaan met het beëindigen van die geïncorporeerde bijstortafpraak. Ten tweede stellen zij partij te zijn geworden bij (de bijstortafpraak in) de uitvoeringsovereenkomst door het aanvaard derdenbeding dat daarin besloten zou liggen, en dat die bijstortafpraak nog gewoon geldt ondanks dat werkgever en pensioenfonds inmiddels andere afspraken hebben gemaakt. Deze twee routes – incorporaties en derdenbeding – zijn niet alleen van belang bij het wijzigen (lees: beëindigen) van bijstortafspraken door werkgever en uitvoerder, maar gelden net zo goed bij het wijzigen van afspraken omtrent indexatiefinanciering. Ik bespreek deze twee gronden in paragraaf 2 (incorporaties) resp. 3 (derdenbeding). Eerst sta ik stil bij een ander onderwerp waaraan kantonrechter 's-Hertogenbosch aandacht besteedt: de pensioenfondsenroute.

§1 De pensioenfondsenroute

De kantonrechter sanctioneert de zgn. pensioenfondsenroute. Dat is niet nieuw, maar het is wel een volgende loot aan de stam van de pensioenfondsenroute-jurisprudentie. En de bijbehorende boom wordt zo almaar voller.

De pensioenfondsenroute is een manier waarop de pensioenovereenkomst tussen werkgever en (huidige of voormalige) werknemer wordt gewijzigd. Het is daarbij niet de werkgever en/of werknemer die wijzigt, maar het fondsbestuur. De route gaat ervan uit dat het fondsbestuur dat kan doen doordat het fondsbestuur bevoegd is het reglement te wijzigen en dat (gewijzigde) reglement middels incorporatie onderdeel uitmaakt van de arbeidsovereenkomst. Zo bezien zijn pensioenreglement en pensioenovereenkomst materieel één. Door het wijzigen van het pensioenreglement wijzigt dan ook automatisch de pensioenovereenkomst, mits het fondsbestuur de toepasselijke statutaire en reglementaire wijzigingsregels juist heeft toegepast en de wijziging de marginale toets van evenwichtigheid (art. 105 lid 2 PW), misbruik van bevoegdheid (art. 3:13 BW) en onaanvaardbaarheid (art. 6:248 lid 2 BW) doorstaat.

De vraag is of dit juridisch bezien wel kan, of dat bij zo'n wijziging er ook nog moet worden getoetst aan de norm van zwaarwichtigheid ex art. 19 PW (resp. art. 7:613 BW). In het onderhavige geval gaat kantonrechter 's-Hertogenbosch ervan uit dat louter de normen van art. 3:13, 6:248 BW gelden (r.o. 4.3 slot): *“De bevoegdheid om gebruik te maken van een eenzijdig statutair wijzigingsbeding kan (enkel) worden beperkt indien het pensioenfonds misbruik zou maken van deze bevoegdheid of als de uitoefening van die bevoegdheid in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn.”* Daarbij verwijst de kantonrechter naar het ECN-arrest van de Hoge Raad uit 2013 (ECLI:NL:HR:2013:CA0566). Hoewel ik de conclusie wel deel (doch daaraan de evenwichtigheid ex art. 105 lid 2 PW zou willen toevoegen), is de verwijzing enigszins misplaatst omdat bij ECN het wel degelijk ging om een wijziging door de werkgever (en niet het fondsbestuur) en het bij ECN ging om de PSW-tijd (en hier om de PW-tijd). Maar dat terzijde.

Als gezegd: dat de pensioenovereenkomst kan worden gewijzigd middels de pensioenfondsenroute zonder toetsing aan de norm van zwaarwichtigheid is niet nieuw. Hoewel kantonrechter Rotterdam in 2010 nog oordeelde dat de pensioenfondsenroute in strijd is met de wettelijk verankerde driehoeksverhouding en de partijautonomie (ECLI:NL:RBROT:2010:BN1756, r.o. 6.8 (Marsh)), oordeelde – volgens velen – Hof Amsterdam in 2012 het tegenovergestelde (ECLI:NL:GHAMS:2012:BW8050, r.o. 3.18, 3.21 en 3.22 (Delta Lloyd)). Ik zeg bewust *“volgens velen”*, omdat naar mijn stellige overtuiging dat niet is wat het hof heeft gedaan. Weliswaar had het fondsbestuur ook daar het pensioenreglement gewijzigd, maar die *“velen”* zien over het hoofd dat sociale partners daarvoor al de pensioenovereenkomst hadden gewijzigd.

Hoe dit ook zij: de basis voor de pensioenfondsenroute was gelegd. Niet in de laatste plaats omdat – wederom ten onrechte – in pensioenland het idee was ontstaan dat ook de Hoge Raad in de Delta Lloyd-zaak de pensioenfondsenroute had gesanctioneerd. De Hoge Raad heeft zich daar echter helemaal niet over uitgelaten (het werd afgedaan op basis van art. 81 lid 1 RO).

De basis lag er echter wel, en werd nadien alleen maar verstrekt. Niet in de laatste plaats doordat ook de SER in haar advies uit juni 2014 (*‘Instemmingsrecht OR over arbeidsvoorwaarde pensioen’*) de rechtmatigheid van de pensioenfondsenroute als zoete koek aannam.

SWZ was hierover in 2012 nog enigszins voorzichtig: *“Deze constructie is niet onomstreden waardoor niet altijd helder zal zijn of de werknemer is gebonden aan de door het pensioenfonds gewijzigde pensioenovereenkomst”* (p. 34 van Bijlage II behorende bij *Kamerstukken II 2011/12, 32043, 113*).

Hoewel nog steeds niet volmondig, sloop nadien ook bij SZW – met verwijzing naar het Delta Lloyd-arrest – de overtuiging erin dat de pensioenfondsenroute juridisch mogelijk is: *“Door incorporatie van het pensioenreglement in de arbeidsovereenkomst wordt de werknemer gebonden aan wijzigingen van het pensioenreglement. Deze constructie is niet onomstreden maar is in het Delta Lloyd-arrest (HR 8 november 2013, JAR 2013/300) aanvaard. Als de wijzigingsbevoegdheid is overgedragen aan het pensioenfondsbestuur*

is het ook dit bestuur dat besluit tot wijziging van de pensioenovereenkomst en niet de ondernemer" (Kamerstukken II 2015/16, 34378, 6, p. 8).

Tussendoor had Hof 's-Hertogenbosch al zijn steentje bijgedragen door de pensioenfondsenroute te sanctioneren: "De statuten en reglementen van [het pensioenfonds] zijn via de *cao* geïncorporeerd in de pensioenovereenkomsten tussen [appellanten] en MSD. [...] Dat betekent dat de inhoud van de pensioenovereenkomst wordt bepaald door hetgeen in de statuten, de pensioenreglementen en het huishoudelijk reglement van [het fonds] is vastgelegd. Dat betekent ook dat wanneer die reglementen wijzigen de inhoud van de pensioenovereenkomsten wijzigt" (Hof 's-Hertogenbosch 15 december 2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:5229, JAR 2016/56).

Wetsgeschiedenis en rechtspraak lijken dus meer en meer uit te gaan van de rechtmatigheid van de pensioenfondsenroute. Tegelijkertijd zijn diverse juridische auteurs kritisch over het gebruik van de pensioenfondsenroute. Zie:

- J. Roder, 'Rol pensioenfondsenbestuur bij wijziging pensioenovereenkomst', *P&P* 2007/12, en de reactie daarop van H. Breuker, 'Rol pensioenfondsenbestuur bij wijziging pensioenovereenkomst', *P&P* 2008/3.
- F. Hoppers en H. Hoving, 'Pensioenwet ingehaald door praktijk, Knelpunten wijziging arbeidsvoorwaarde pensioen bij ondernemingspensioenfonds', *NJB* 2011/728.
- M. Heemskerk e.a., 'Wijzigingsvraagstukken in de pensioendriehoek', *TPV* 2012/42.
- R. Veugelers, 'Instemmingsrecht voor de OR: nog enkele aandachtspunten', *PM* 2016/37.
- *Wetsvoorstel OR en pensioen – Analyse & Commentaar*, Amsterdam: Vereniging van Pensioenjuristen 2016, p. 15.
- E. Schop, 'Wijziging medezeggenschap OR over pensioen: niet alle knelpunten zijn opgelost', *TRA* 2017/2.

De criticasters richten zich voornamelijk op de wettelijke verantwoordelijkheidsverdeling tussen *inhoud* en *uitvoering*, zoals die is ingevoerd door de Pensioenwet in 2007 (zie de gelijkenis met de zojuist aangehaalde Marsh-uitspraak). Zij stellen dat binnen die verdeling het fondsbestuur louter nog verantwoordelijk is voor de *uitvoering*, en dat de pensioenfondsenroute impliceert dat het fondsbestuur ook gaat over de *inhoud*. Dat laatste zou niet kunnen, want in strijd met die wettelijke verantwoordelijkheidsverdeling. Ik volg deze criticasters niet. De wet gaat immers uit van contractsvrijheid en verbiedt sociale partners niet zich te verbinden (vooraf) aan wat een ander doet. Ook de wettelijke verantwoordelijkheidsverdeling is (of impliceert) niet zo'n verbod.

Bovendien: sociale partners kunnen te allen tijde weer met elkaar anders afspreken, waardoor goed kan worden verdedigd dat zij altijd *primair* verantwoordelijk blijven voor de *inhoud*.

§ 2 Incorporaties

Terug naar de onderhavige uitspraak. In dit geval gaat het niet (alleen) over de incorporatie van het pensioenreglement in de pensioenovereenkomst, maar gaat het nog een stap verder, namelijk de incorporatie van de bijstortafspraken uit de uitvoeringsovereenkomst in het pensioenreglement (en zodoende dus ook in de pensioenovereenkomst).

Partijen lijken ervan uit te gaan – of in ieder geval doet de kantonrechter dat – dát de uitvoeringsovereenkomst is geïncorporeerd. Het punt wat partijen verdeeld houdt, is vooral of het daarbij gaat om een statische of een dynamische corporatie. Simpel gezegd: of louter de bijstortafspraken uit de uitvoeringsovereenkomst van 1995 (statisch) zijn geïncorporeerd of ook de afspraken die rond 2006 zijn overeengekomen (dynamisch). De rechter oordeelt dat er sprake is van een dynamische incorporatie, gebaseerd op zijn uitleg van het pensioenreglement/overeenkomst aan de hand van de *cao*-norm.

Helaas: de gronden waarop de rechter zijn uitleg baseert, zijn – althans voor mij – niet goed te begrijpen. Daarom begin ik daar ook niet aan, en verwijz ik naar r.o. 4.7 e.v. Wat ik wel zie, is het volgende:

- In 2006 werd een nieuwe pensioenregeling geïntroduceerd. Dat ging gepaard met een nieuwe pensioenreglement 2006 (PR 2006) en een nieuwe uitvoeringsovereenkomst 2006 (UO 2006). Eisers accepteren (ogenschijnlijk) dat het PR 2006 voor ze geldt, maar dat het daarin opgenomen incorporatiebeding louter de uitvoeringsovereenkomst uit 1995 (UO 1995) incorporeert. Dit, terwijl die UO 1995 weinig van doen heeft met de nieuwe 2006-pensioenregeling, de UO 2006 juist wel en daarin staat dat zij de UO 1995 vervangt. Hoewel ik begrip heb voor het feit dat de UO 2006 niet al direct op 1 januari 2006 bestond (maar blijkbaar later is getekend, met inwerkingtredingsdatum 1 januari 2006) en dat mogelijk nog enige kans biedt voor de eisers, lijkt het mij verder een schier onmogelijke taak om de statische incorporatie van een vorige UO te bepleiten.

- Mogelijk hebben eisers ook nog bepleit dat het oude pensioenreglement (d.w.z. die vóór 2006 bestond) nog is blijven gelden voor wat betreft de geïncorporeerde bijstortafpraak uit 1995. Ook dit lijkt mij een weinig succesvol verhaal.

Het is dan ook niet voor niets dat de kantonrechter – naar mijn mening ten overvloede – oordeelt dat ongewijzigde instandhouding van de oude bijstortafpraak onaanvaardbaar is (ex art. 6:248 lid 2 BW). De financiering onder de nieuwe pensioenregeling was namelijk sinds 2006 beter dan het zou zijn geweest bij ongewijzigde instandhouding van de oude financieringsafspraken. Terecht oordeelt de kantonrechter dat het onaanvaardbaar zou zijn om naast die nieuwe – in de praktijk dus betere – financieringsafspraken ook nog eens de oude bijstortafspraken te claimen.

§3 Het derdenbeding in de uitvoeringsovereenkomst

Eisers claimen ook nog dat zij partij zijn geworden bij de oude uitvoeringsovereenkomst als gevolg van een daarin opgenomen – door hen aanvaard – derdenbeding. Zodoende vorderen zij nakoming van hun voormalige werkgever Mebin van de daarin vervatte bijstortverplichting.

De kantonrechter wil daar niet aan. Hij oordeelt (r.o. 4.11) dat een “*pensioenuitvoerder een bijstortingsverplichting in eerste instantie ten behoeve van zijn eigen vermogen bedingt. Het is dus niet op de individuele deelnemer gericht maar op het collectief. Het belang voor de deelnemer is op zichzelf onvoldoende om een zelfstandig vorderingsrecht voor de deelnemer, en daarmee een derdenbeding ten laste van de werkgever, aan te nemen.*”

Ik vind (inmiddels) dat iedere uitvoeringsovereenkomst naar haar aard een (onherroepelijk) derdenbeding zou moeten bevatten. Ik heb het dan over een specifiek deel van de uitvoeringsovereenkomst, namelijk het deel waarin de uitvoerder zich verplicht de pensioenovereenkomsten uit te voeren. Ik ben van mening dat alleen zo een werkgever de wettelijke onderbrengingsplicht (art. 23 PW) kan nakomen. In de meeste situaties zal het bestaan van zo'n derdenbeding niet erg spannend zijn. Zo'n derdenbeding is vooral relevant voor de onbekende – niet aangemelde – werknemer, en dan met name indien de werkgever is opgehouden te bestaan (om welke reden dan ook). Juist dan heeft de niet aangemelde werknemer er belang bij dat hij zich richting de uitvoerder kan beroepen op een derdenbeding, omdat een andere juridische grondslag waarop hij de uitvoerder kan dwingen pensioen uit te keren ontbreekt. Zie hierover meer uitgebreid: J.P.H. Zwemmer en T. Huijg, 'Het derdenbeding en driehoekrelaties in het arbeids- en pensioenrecht: (weder)terwerkstelling en de uitvoeringsovereenkomst', TAO 2018/3.

Voor wat betreft de overige delen van de uitvoeringsovereenkomst ligt het wat mij betreft volstrekt anders, en kan ik het oordeel van de kantonrechter wel billijken. Vooropgesteld: op dit terrein geldt contractsvrijheid (partijen zijn vrij wel of niet zo'n derdenbeding overeen te komen). Ik meen dat de crux is – kort gezegd – of de oorspronkelijke contractspartijen (d.w.z. werkgever en uitvoerder) hebben bedoeld de werknemer een eigen, zelfstandig vorderingsrecht te geven ter zake dat specifieke onderdeel van de uitvoeringsovereenkomst, dan wel – indien dat eigen vorderingsrecht niet is bedoeld – de werknemer daar toch op mocht vertrouwen. Steeds bezien op basis van alle omstandigheden van het geval. Zie: T. Huijg en P.G. Vestering, 'De-risking door aanpassing van de pensioenregeling', FR 2014/0708. De dagelijkse praktijk laat zien dat nagenoeg geen enkele werkgever en uitvoerder het doel heeft om hun onderlinge financieringsafspraken aldus vast te leggen dat de individuele werknemers en voormalige werknemers daarop een beroep kunnen doen.

Sterker: wettelijke verantwoordelijkheidsverdeling tussen werknemer, werkgever en pensioenuitvoerder pleiten er mijn inziens voor dat de werknemer geen partij is bij die financieringsafspraken.

mr. T. Huijg